

sobota, 28.01.2023

Funkcje w zgromadzeniu liturgicznym

Jest zatem niezwykle ważne, aby wiedzieć, jakie każdy ma kompetencje. Niech nikt nie będzie widzem, „ponieważ odprawianie Mszy ma z natury charakter społeczny, dlatego wielka siła oddziaływania tkwi w dialogach między celebransem a zgromadzeniem wiernych oraz w aklamacjach; są one bowiem nie tylko zewnętrznymi znakami odprawiania, lecz także tworzą i podtrzymują łączność między kapłanem i ludem”

Spróbujmy więc przyjrzeć się funkcjom w liturgii.

BISKUP ORDYNARIUSZ

Jest to najwyższy urzędem duchowny w diecezji (metropolii). Powoływany zostaje przez biskupa Rzymu do przewodzenia Kościołowi w wydzielonej jednostce terytorialnej, zwanej diecezją (w przypadku biskupa metropolity) lub archidiecezją (w przypadku arcybiskupa metropolity). Jest to osoba odpowiedzialna za losy i rozwój Kościoła, „czystość” liturgii i poszczególne duszpasterstwa. Udziela święceń kapłańskich i przewodniczy centralnym uroczystościom kościelnym. Kościół biskupa Ordynariusza określa się mianem Katedry – Matki wszystkich kościołów w diecezji. (Katedra – od podwyższenia w prezbiterium; miejsca, skąd biskup sprawuje Eucharystię).

BISKUP SUFRAGAN (POMOCNICZY)

Jest to kapłan, który po otrzymanych z rąk papieża święceniach biskupich zostaje oddany do dyspozycji Biskupa Ordynariusza. Wyręcza on swojego przełożonego w niektórych obowiązkach, pomaga w ich realizacji, nieraz zastępuje. Biskupi udzielają święceń kapłańskich oraz są szafarzami sakramentu bierzmowania, choć tą posługę mogą spełniać także prezbiterzy. Oznaką władzy każdego biskupa są: pastorał, mitra, (piuska), pektorał (krzyż) oraz pierścień.

CELEBRANS

Nie jest to żaden tytuł, lecz funkcja głównego sprawującego obrzędy liturgiczne. Jeśli obok celebransa znajdują się inni prezbiterzy, to nazywa się ich koncelebransami.

Zwykle celebransem jest biskup lub kapłan. Niektórym określonym czynnościom liturgicznie może przewodniczyć diakon (np. obrzędy chrztu, pogrzebu, nabożeństwo eucharystyczne z błogosławieństwem). W pewnych wypadkach określonych przez prawo kościelne, przewodniczyć może osoba świecka (np. chrzest nie uroczysty w wypadku nagłym, rozdzielanie Komunii św. w nadzwyczajnych przypadkach za pozwoleniem biskupa, przewodniczenie niektórym nabożeństwom). Dzięki władzy otrzymanej w chwili święceń kapłan

Papież Jan Paweł II w liście o Tajemnicy i kulcie Eucharystii, z 1980 r. napisał: „Kapłan sprawuje Najświętszą Ofiarę in persona Christi – to znaczy więcej niż w imieniu czy w zastępstwie Chrystusa. In persona, to znaczy: w swoistym sakramentalnym utożsamieniu się z Prawdziwym i Wiecznym Kapłanem”. Każda Msza św. jest więc apostołskim wypełnianiem polecenia Chrystusa skierowanego we Wieczniku do uczniów: „To czyńcie na moją pamiątkę” (Łk 22,19; 1 Kor 11,24-25). Celebrans jako kapłan jest rzecznikiem zgromadzenia liturgicznego u Boga. Ofiarę Eucharystyczną sprawuje on i odmawia modlitwy w imieniu swoim i wszystkich obecnych oraz całego ludu świętego, kierując, je do Ojca niebieskiego przez Chrystusa, w Duchu Świętym.

CEREMONIARZ

Ceremoniarz jest to nowa funkcja, która ustanowił Sobór Watykański II. Zadaniem ceremoniarza jest ukazywanie i jednocześnie ducha celebracji i jej uczestników, aby wszyscy stali się z koncelebransami. Ceremoniarz jest w pewnym sensie „reżyserem” celebracji i dlatego powinien znać główne jej punkty, oraz powinien mądrze harmonizować w jedność modlitewną przewodniczenie i posługi, chór i zgromadzenie, słowa i gesty, śpiew i milczenie, aby stały się znakami przywołującymi i komunikującymi to, co jest Boże. Jego działania, wyrażające się w przygotowaniu i prowadzeniu czynności liturgicznych, winny być jasne i dokładne, ale również cierpliwe i pokorne. Nie mogą być one dominujące i przeszkadzające albo utrudniające przejście od znaków do znaczenia. Podczas celebracji ceremoniarz powinien być obecny, ale prawie niewidoczny, aktywny tylko w razie absolutnej konieczności.

Ceremoniarz jest zatem bezpośrednio odpowiedzialny za przebieg liturgii, nadzoruje i koordynuje poszczególne funkcje (choć sam niekoniecznie musi je wykonywać). Można go przyrównać do suflera w teatrze, który podpowiada nieraz aktorom, jak, gdzie i kiedy mają „zagrać”. Funkcje tą może sprawować animator liturgiczny.

DIAKON

Diakon jest to osoba duchowna, która po ukończeniu seminarium duchownego otrzymała święcenia diakonatu. Diakon jest w szczególności przeznaczony do służby dla zgromadzenia liturgicznego. Pomaga celebransowi w sprawowaniu Mszy św. lub nabożeństwa: może czytać Ewangelię, głosić homilię, rozdawać komunię. Sobór Watykański II, obok istniejącej pozycji diakona czasowego (przygotowującego się do kapłaństwa), przywrócił funkcję diakona stałego. Mogą nim być zarówno mężczyźni żonaci jak i pozostający w celibacie. Strojem diakona jest dalmatyka, którą zakłada na albę przepasaną cingulum.

AKOLITA

Akolita jest osobą odpowiedzialną za dary przynoszone do ołtarza, świece, a także za księgi liturgiczne. Dokonuje puryfikacji, czyli „oczyszczenia” kielicha po Komunii. Akolita jest w szczególnych przypadkach upoważniony do rozdawania Komunii św. wiernym (np. gdy jest duża liczba wiernych). Po Komunii św. akolita pomaga kapłanowi lub diakonowi w puryfikowaniu i porządkowaniu naczyń liturgicznych. Można mu zlecić wystawienie Najświętszego Sakramentu do publicznej adoracji, a następnie schowanie, jednak bez

Poszczególne funkcje (stopnie) ministrantów:

- Ministrant kadzidła
- Ministrant Światła
- Ministrant Ołtarza
- Ministrant księgi
- Ministranci mitry i pastorału

PREZBITER

Prezbiter to prawidłowe określenie kapłana (księdza). Jest to osoba duchowna, która winna wyróżniać się odpowiednim strojem (sutanna, koloratka). Zostały jej udzielone święcenia prezbiteratu, po ówczesnym przyjęciu świeceń diakonatu. Prezbiter może samodzielnie sprawować całą Eucharystię, udzielać sakramentu pokuty i pojednania, chrzcić. Kapłana Kościoła Rzymskiego obowiązuje celibat. Liturgicznym strojem prezbitera, obok humerału, alby i cingulum, są stuła i ornat, które są symbolami posługi kapłańskiej.

PSALTERZYSTA

Jest to osoba wykonująca na danej Mszy św. psalm responsoryjny pomiędzy czytaniem (lub przed Ewangelią – w niedzielę). Wymaga się, aby przekaz treści Słowa Bożego, zawartego w psalmie był jasny, zrozumiały i komunikatywny dla słuchających go wiernych. Przed Mszą św. należy przećwiczyć parokrotnie tekst i melodię wykonania psalmu. Psalterzysta może wykonywać funkcję kantora. Strojem psalterzysty jest alba przepasana cingulum.

SZAFARZ NADZWYCZAJNY

Decyzją Soboru Watykańskiego II ustanowiono funkcję szafarza nadzwyczajnego sakramentów. Dotyczy ona osób świeckich, by mając głębszy dostęp do tajemnic liturgii, mogły swym przykładem świadczyć o wierze w swoich środowiskach. Jest to też „udostępnienie” szerszego uczestnictwa świeckich w kulcie sprawowanym przez osoby duchowne. Funkcja szafarza nadzwyczajnego odnosi się w sposób szczególny do osób upoważnionych do rozdawania komunii w czasie Eucharystii.

WIERNI

Wierni (Lud) na mocy chrztu mają prawo do wykonywania swojej funkcji w liturgii. Była ona jednak w ciągu wieków ograniczana. Sobór Watykański II pragnie tę funkcję przywrócić wiernym, dlatego postanowił: „Celem wzmożenia czynnego uczestnictwa należy pobudzić wiernych do wykonywania aklamacji, odpowiedzi, psalmów, antyfon i pieśni, jak również czynności czy gestów oraz przybierania właściwej

We Wstępie do mszału czytamy: „Podczas odprawiania Mszy wierni tworzą społeczność świętą, lud nabyty przez Boga i królewskie kapłaństwo, aby dziękować Bogu, składać w ofierze niepokalaną Hostię nie tylko przez ręce kapłana, ale razem z nim, i uczyć się składać samych siebie w ofierze. Niech się tedy starają okazać to przez głęboką pobożność i miłość względem braci, którzy uczestniczą w tej samej akcji liturgicznej. Niech się też wystrzegają wszelkiego indywidualizmu i wyróżniania się, pamiętając o tym, że mają wspólnego Ojca w niebie i że wobec tego wszyscy są braćmi. Niech więc tworzą jedno ciało (...) szczególnie kiedy wspólnie składają ofiarę i wspólnie przystępują do Stołu Pańskiego. Jedność tę dobrze ukazuje wspólne zachowanie tych samych gestów i tej samej postawy ciała. Niech zatem wierni z radością służą ludowi Bożemu (...).” (OWMR 14).

Źródło: <https://przemyska.pl/lso-liturgia-funkcje-w-zgromadzeniu-liturgicznym/>